

Przystanek historia

<https://przystanekhistoria.pl/pa2/tematy/narodowe-sily-zbrojne/91229,Mieczyslaw-Dziemieszkiewicz-ps-Roj-1925-1951.html>

Oddział NZW pod dowództwem st. sierż. Mieczysława Dziemieszkiewicza ps. „Rój” (pośrodku) w 1948 r. Zdjęcie z zasobu Archiwum IPN

ARTYKUŁ

Mieczysław Dziemieszkiewicz ps. „Rój” (1925-1951)

OKRES HISTORYCZNY

(1948-1956) Stalinizm w Polsce

Autor: ELŻBIETA STRZESZEWSKA 13.04.2022

W nocy z 13 na 14 kwietnia 1951 r., w wyniku obławy funkcjonariuszy UB i MO, przy udziale żołnierzy KBW, poległ w walce st. sierż. Mieczysław Dziemieszkiewicz „Rój”, żołnierz NSZ i Narodowego Zjednoczenia Wojskowego,

dowódca jednego z najdłużej walczących z komunistami oddziałów NZW.

Urodził się 28 stycznia 1925 r. w Zagrobach, w powiecie łomżyńskim. Był drugim z kolei synem Adama i Stefanii ze Świerczewskich. Jego starszy brat – Roman Dziemiszkiwicz ps. „Adam”, „Pogoda”, komendant Powiatu NSZ Ostrołęka i Powiatu NSZ Ciechanów (Okręg II NSZ Mazowsze Północne) – zginął z rąk żołnierzy Armii Czerwonej w 1945 r. w Ciechanowie. Młodszy z braci – Jerzy, ps. „Żbik”, za działalność w podziemiu antykomunistycznym skazany został w 1949 r. na 7 lat więzienia.

W Pogotowiu Akcji Specjalnej

Wiosną 1945 r. Mieczysław Dziemiszkiwicz wcielony został do 1. Zapasowego Pułku Piechoty ludowego Wojska Polskiego. Po dezercji wstąpił do oddziału partyzanckiego NSZ-NZW ppor. Mariana Kraśniewskiego „Burzy” i przyjął pseudonim „Rój”. Początkowo pełnił funkcję łącznika, później został dowódcą patrolu Pogotowia Akcji Specjalnej na teren powiatu Ciechanów, do którego zadań należała przede wszystkim fizyczna likwidacja przeciwników politycznych, członków PPR oraz funkcjonariuszy UB i MO.

Za zasługi w walce z tworzącymi się strukturami reżimu komunistycznego w Polsce, udział w wielu akcjach przeciwko funkcjonariuszom UB i komunistycznej agenturze oraz na posterunki MO, w 1945 r. „Rój” odznaczony został Krzyżem Walecznych, a w 1948 r. awansowany do stopnia starszego sierżanta.

**St. sierż. Mieczysław
Dziemieszkiewicz ps. „Rój”, 1948
r. (Ze zbiorów AIPN)**

Po śmierci brata

Pełne zaangażowanie się Mieczysława Dziemieszkiewicza w działalność polskiego podziemia niepodległościowego zbiegło się w czasie z tragiczną śmiercią jego starszego brata Romana. Zgodnie z zeznaniami matki, Stefanii Dziemieszkiewiczowej, złożonymi w trakcie śledztwa w 1950 r., a spisanyymi przez funkcjonariusza urzędu bezpieczeństwa, Mieczysław, namawiany przez nią po pogrzebie brata do wyjazdu do Gdańska, miał stwierdzić:

„że jeżeli Roman nie żyje to i on może nie żyje i żebym ja nie liczyła na niego, tak jakby go nie było, bo on już do mnie nie wróci”.

W 1947 r., po ogłoszeniu przez władze komunistyczne kolejnej amnestii dla działaczy polskiego podziemia niepodległościowego, „Rój” zdecydował o pozostaniu w konspiracji.

Komendant

W wyniku przeprowadzonej wówczas reorganizacji XVI Okręgu PAS (Mazowsze Północne) został komendantem Powiatu „Ciężki”-„Wisła” (pow. Ciechanów, część pow. Płońsk i Mława) i zarazem dowódcą oddziału partyzanckiego operującego na tym terenie. Później zdecydował o rozszerzeniu działalności oddziału na pow. Pułtusk, Nowy Dwór Mazowiecki, Wołomin, Mińsk Mazowiecki i Garwolin.

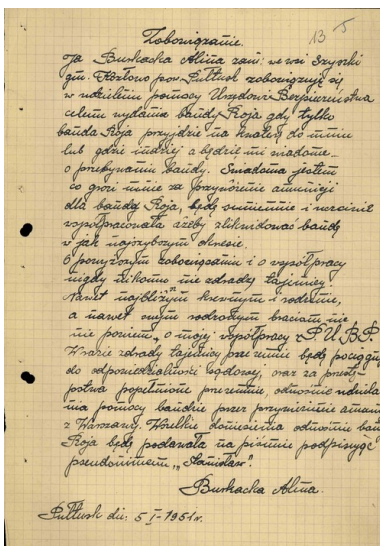
Pod koniec 1950 r. resort bezpieczeństwa publicznego zintensyfikował, już wcześniej szeroko zakrojone, działania operacyjne mające doprowadzić do ostatecznej likwidacji „Roja” i jego ludzi. W celu rozpracowania pozostałości jego oddziału, zwerbowano do współpracy, najczęściej groźbą lub szantażem, kilkuset agentów i informatorów. Mieli oni dostarczać wszelkich informacji o członkach oddziału, a także o ludziach, którzy udzielali im schronienia, określanych przez bezpiekę jako „meliniarze”.

... powiadomiłam P.U.B.P.

Wśród współpracowników „Roja” znajdowali się Maria i Stefan Burkaccy, zamieszkali w m. Szyszki w pow. pułtuskim, którzy zostali aresztowani i skazani w styczniu 1951 r. za udzielanie pomocy członkom NZW. Do śmierci „Roja” przyczynić się miała córka Burkackich, pozostająca z nim (według agenturalnych raportów) w bliskich kontaktach.

Alina Burkacka, agentka PUBP w Pułtusku ps. „Stanisław”, prawdopodobnie ok. 1951 r. (Ze zbiorów AIPN)

**Zobowiązanie Aliny Burkackiej do
współpracy z Urzędem
Bezpieczeństwa, 5 stycznia 1951
r. (Ze zbiorów AIPN)**

Według zachowanej dokumentacji, 5 stycznia 1951 r. zgodziła się ona na współpracę z PUBP w Pułtusk w celu likwidacji „bandy «Roja»” w zamian za obietnicę zwolnienia rodziców z więzienia. Już jako agentka o ps. „Stanisław”, w „Życiorysie” powstałym po 1952 r., napisała:

„Dnia 13 kwietnia 1950 r. [tak w oryginale] kiedy «Rój» wraz z jednym członkiem bandy pseudo «Mazur» byli skryci w naszych budynkach pojechałam do najbliższego posterunku M.O. skąd powiadomiłam P.U.B.P. iż «Rój» znajduje się w naszych budynkach. I dnia 13-go kwietnia 1951 r. przez władze Bezpieczeństwa jak również przy pomocy wojska bandyci zostali zabici”.

**Dom Marii i Stefana Burkackich w
m. Szyszki, pow. pułtuski -
ostatnie miejsce schronienia st.
sierż. Mieczysława
Dziemieszkiewicza ps. „Rój” i kpr.
Bronisława Gniazdowskiego ps.
„Mazur”. (Ze zbiorów AIPN)**

Szopa przy stodole w gospodarstwie Marii i Stefana Burkackich w m. Szyszki, pow. pułtuski. (Ze zbiorów AIPN)

Identyfikacja i ukrycie ciała

Według zachowanej dokumentacji w obławie uczestniczyło kilkuset żołnierzy z I Brygady KBW, funkcjonariuszy UBP i MO. Otoczyli oni zabudowania Burkackich, w których oprócz „Roja” znajdował się również jego podkomendny, kapral Bronisław Gniazdowski ps. „Mazur”. Pierwotnie planowano utrzymanie zasadzki do rana i ujęcie ich żywych, jednak podjęta przez oblężonych próba ucieczki, zakończyła się śmiercią zarówno „Roja”, jak i „Mazura”.

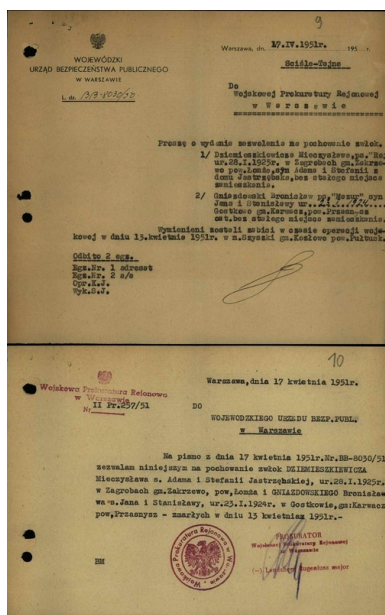

Bronisław Gniazdowski ps. „Mazur” (pierwszy od lewej), ok. 1948 r. (Ze zbiorów AIPN)

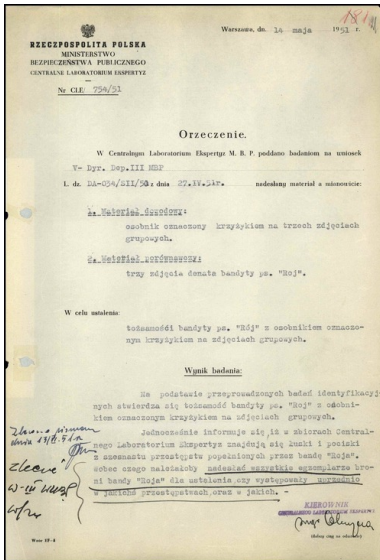
Po zakończeniu akcji przeprowadzone zostało postępowanie mające na celu potwierdzenie tożsamości

zabitych. Ciało „Roja” zostało poddane dokładnym badaniom i okazane świadkom (przede wszystkim członkom rodziny), którzy musieli dokonać identyfikacji zmarłego. Ponadto, podobnie jak w innych przypadkach, wykonano serię fotografii *post mortem*.

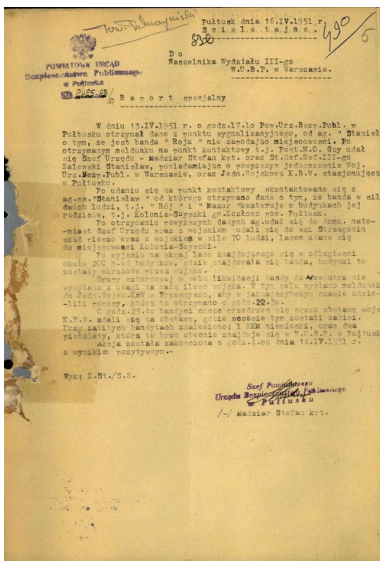
Bezpieka skrzętnie ukryła miejsce, w którym pochowani zostali: st. sierż Mieczysław Dziemieszkiewicz ps. „Rój” oraz kapral Bronisław Gniazdowski ps. „Mazur”. Domniemywano, że może to być teren byłego Powiatowego Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego w Pułtusku, jednak prace przeprowadzone w czerwcu i lipcu 2020 r. przez archeologów z Biura Poszukiwań i Identyfikacji IPN nie doprowadziły do odnalezienia śladów pochówków.

**Korespondencja pomiędzy
Wojewódzkim Urzędem
Bezpieczeństwa Publicznego w
Warszawie a Wojskową
Prokuraturą Rejonową w
Warszawie w sprawie wydania
zezwolenia na pochowanie zwłok
Mieczysława Dziemieszkiewicza
ps. „Rój” i Bronisława
Gniazdowskiego ps. „Mazur”, 17
kwietnia 1951 r. (Ze zbiorów
AIPN)**

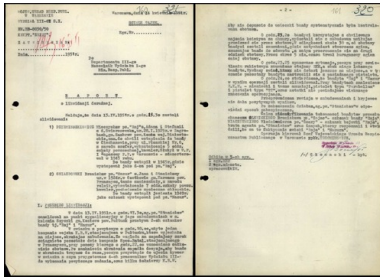

Orzeczenie Centralnego Laboratorium Ekspertyz z dnia 14 maja 1951 r. (Ze zbiorów AIPN)

Raport specjalny kpt. Stefana Madziara, szefa PUBP w Pułtusku, w sprawie śmierci st. sierż. Mieczysława Dziemiszkiwicza ps. „Rój” i kpr. Bronisława Gniazdowskiego ps. „Mazur”, 16 kwietnia 1951 r. (Ze zbiorów AIPN)

AIPN)

**Raport o likwidacji doraźnej,
sporządzony przez kpt.
Eugeniusza Głowackiego,
naczelnika Wydziału III WUBP w
Warszawie, dotyczący śmierci st.
sierż. Mieczysława
Dziemiszkiwicza ps. „Rój” i kpr.
Bronisława Gniazdowskiego ps.
„Mazur”, 14 kwietnia 1951 r. (Ze
zbiorów AIPN)**

* * *

„Rój” poległ w walce o wolną i niepodległą Polskę. Pamięć o nim i innych żołnierzach podziemia niepodległościowego i antykomunistycznego jest nadal żywa. W 2007 r., za wybitne zasługi dla niepodległości Polski, został odznaczony pośmiertnie Krzyżem Komandorskim z Gwiazdą Orderu Odrodzenia Polski. Otrzymał również Krzyż Narodowego Czynu Zbrojnego.

Pomnik ppor. Mieczysława Dziemieszkiewicza ps. „Rój” i Bronisława Gniazdowskiego ps. „Mazur” - 13 kwietnia 2021. Fot. Piotr Życieński (IPN)

Ponadto, dla uznania jego zasług, w 2015 r., jego imieniem nazwano nowo powstałą ulicę w Ciechanowie, a w 2018 r. został patronem 5. Mazowieckiej Brygady Obrony Terytorialnej.

Więcej interesujących materiałów na profilu Archiwum IPN

COFNIJ SIĘ